

מרכז המידע למודיעין ולטרור
על שם אלוף מאיר עמית
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ על רקע פיטורי שר המודיעין: חילוקי דעות חריפים בין המנהיג העליון לנשיא.
- ✓ מעמיק הקרע בין תומכי רחים משאאי לבין בכירים במחנה השמרני.
- ✓ ביקורת גוברת לנוכח המשך התעלמות אמצעי התקשורת הממלכתיים מהמהומות בסוריה.
- ✓ בצל דיווחים על שיפור הקשרים בין איראן למצרים: העיתונות האיראנית מביעה הסתייגות מחידוש היחסים בשלב הנוכחי.
- ✓ תמונות השבוע: באיחור של למעלה מחודש: המג'לס אישר את תקציב השנה האיראנית החדשה (1390, 2010-2011).

עיקרי דברים:

על רקע פיטורי שר המודיעין: חילוקי דעות חריפים בין המנהיג העליון לנשיא
אתרי חדשות המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית ועם מבקרי הממשלה דיווחו בימים האחרונים על קרע עמוק בין המנהיג העליון, איתאללה עלי ח'אמנהאי, לבין הנשיא מחמוד אחמדינז'אד על רקע פרשת פיטורי שר המודיעין, חידר מצלחי, בשבוע

שעבר. כזכור, נאלץ הנשיא לחזור בו מהחלטתו לפטר את השר בעקבות התנגדות המנהיג.

האתר אלף דיווח בראשית השבוע, כי הנשיא סירב לציית לצו המנהיג בנוגע לפיטורי שר המודיעין, לא הזמין את מצלחי לישיבת הממשלה השבועית ונמנע מלצרפו לנסיעתו למחוז כורדיסטאן בסוף השבוע שעבר. כמו כן דיווחו מספר אתרי חדשות, כי מאז שובו של הנשיא מביקורו בכורדיסטאן הוא נמנע מלשוב לעבודתו הסדירה בלשכתו במחאה על התערבות המנהיג בהחלטתו להעביר את שר המודיעין מתפקידו. על-פי דיווחים אלה לא קיים הנשיא כמעט כל פעילות רשמית וישיבת הממשלה השבועית, שהתקיימה ביום ראשון (24 אפריל), התנהלה בראשות סגנו הראשון, מחמד-רזא רחימי. על רקע דיווחים אלה אף נפוצו שמועות בנוגע להתפטרותו של אחמדינז'אד מתפקידו.

ביום שני מסר עיתונאי איראני דיווח, שמהימנותו אינה ברורה, לפיו הציב הנשיא שלושה תנאים להסכמתו להמשיך בתפקידו: מינוי מקורבו מעורר המחלוקת, רחים משאא'י, לסגנו הראשון, הדחת סעיד ג'ילי מתפקיד מזכיר "המועצה העליונה לביטחון לאומי" ופיטורי שר המודיעין.

על רקע ריבוי הדיווחים בתקשורת בנוגע לחילוקי הדעות בצמרת האיראנית נאלץ המנהיג העליון בראשית השבוע להתייחס לראשונה לפרשת פיטורי שר המודיעין. בנאום, שנשא במהלך ביקור במחוז פארס, טען ח'אמנהאי, כי הוא אינו נוהג להתערב בהחלטות הממשלה ובעבודתה אלא במקרים בהם קיימת התעלמות מהאינטרס הלאומי, כפי שהיה, לטענתו, בפרשת פיטורי השר. המנהיג מתח ביקורת על אופן סיקור פרשת פיטורי השר על-ידי אמצעי התקשורת וטען, כי סיקור זה חרף את המתחים הפנימיים בחברה ונוצל על-ידי אמצעי התקשורת הזרים על מנת לטעון, כי באיראן קיים "שלטון כפול" וכי הנשיא אינו מציית לדברי המנהיג.

מעמיק הקרע בין תומכי רחים משאאי לבכירים במחנה השמרני

בעקבות פרשת פיטורי שר המודיעין הגבירו בכירים במחנה השמרני את הביקורת כנגד ראש לשכתו לשעבר של הנשיא ומקורבו, אספנדיאר רחים משאאי, וטענו, כי הזרם המזוהה עימו מייצג סטייה מערכי המהפכה האסלאמית. יזכר, כי גורמים במחנה השמרני טענו בשבוע שעבר, כי משאאי הוא שעמד מאחורי החלטת הנשיא לפטר את מצלחי וזאת בניגוד לעמדתו של המנהיג העליון.

יו"ר מועצת המומחים, איתאללה מחמד-רזא מהדוי-כני, קרא בסוף השבוע שעבר לנשיא להרחיק עצמו מהשפעתם של אלה הסוטים מערכי המהפכה האסלאמית וגורמים לפילוג במחנה השמרני. בפגישה עם בכירים פוליטיים שמרנים התייחס איש הדת הבכיר לתפישותיהם של משאאי ותומכיו והאשימם בסטייה מעקרונות המהפכה.

גם איש הדת האולטרה-שמרני, איתאללה מחמד-תקי מצבאח-זידי, שנחשב בעבר למורהו הרוחני של הנשיא אחמדינז'אד, שב והזהיר מפני השפעת הזרם שמייצג משאאי. איש הדת הבכיר ציין, כי השפעתן של תפישות חילוניות המתנגדות לאנשי הדת ניכרת כיום לא רק בקרב ראשי האופוזיציה הרפורמיסטית, כי אם גם בקרב אישים אחרים בחברה.

לביקורת כנגד פעילותם של משאאי ותומכיו הצטרף השבוע גם מפקד משמרות המהפכה, מחמד-עלי ג'עפרי. בראיון לסוכנות הידיעות "פארס" הזהיר ג'עפרי מפני התהוותו ופעילותו של "זרם סוטה" בקרב חלק ממקורבי הנשיא ואמר, כי בשונה מזרמים סוטים, שפעלו באיראן מאז המהפכה האסלאמית, פועל הפעם זרם מסוכן זה באופן חשאי בקרב גורמים בכירים במחנה השמרני המקובלים ואהובים על-ידי הציבור.

בתוך כך הזהיר השבוע חג'ת אל-אסלאם עבאס אמירי-פר, ראש המועצה התרבותית בלשכת הנשיא, כי אם יחליט משאאי להתמודד על משרת הנשיאות בבחירות הקרובות לנשיאות איראן בשנת 2013, אין ספק, כי ייבחר לתפקיד. הוא מתח ביקורת

חריפה על אישים במחנה השמרני התוקפים את משאאי ואמר, כי הם עושים זאת מחשש, כי יהפוך בעתיד לנשיא. לדבריו, אין הבדל בין משאאי לבין הנשיא אחמדינו'אד ולא ניתן להפריד בין השניים. בהתייחסו לבחירות הצפויות למג'לס בראשית 2012 העריך אמירי-פר, כי תומכי הנשיא יתמודדו בבחירות כנגד נציגי המחנה השמרני ויביסו אותם.

ביקורת גוברת לנוכח המשך התעלמות אמצעי התקשורת הממלכתיים מהמהומות בסוריה

על אף ההסלמה במשבר הפוליטי בסוריה המשיכו רוב אמצעי התקשורת המזוהים עם המחנה השמרני באיראן, ובראשם אמצעי התקשורת הממלכתיים, להתעלם גם השבוע כמעט לחלוטין מהמהומות המחרפות במדינה.

המהומות זכו לסיקור בעיקר באתרי חדשות ובבלוגים המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית, אם כי גם אמצעי תקשורת המזוהים עם מבקרי הממשלה במחנה השמרני הרחיבו את סיקור המשבר הפוליטי בסוריה.

בתוך כך התגברה הביקורת על המשך שתיקתם של אמצעי התקשורת הממלכתיים לנוכח המהומות בסוריה. סגן שר החוץ לשעבר, סיד מחמד צדר, טען במאמר שפרסם באתר "דיפלומטיה איראנית", כי רשות השידור האיראנית נוהגת כ"קדושה יותר מהאפיפיור" בהתעלמותה מהמהומות בשעה שאפילו אמצעי התקשורת הסורים מדווחים עליהן. איראן אינה יכולה, לדבריו, להאשים את ארצות-הברית באימוץ סטנדרטים כפולים ביחסה למדינות העולם כשהיא עצמה נוהגת באופן דומה בהתייחסותה למהומות בעולם הערבי.

גם היומון רוזגאר טען, כי הידידות בין איראן לסוריה אינה מצדיקה התעלמות מהמהומות במדינה זו. סוריה היא ידידתה של איראן, אך אין משמעות הדבר שעל איראן להסכים עם כל מה שמתרחש בסוריה או להתעלם מהאירועים המתרחשים בה. ביקורת על מדיניותה הדו-פרצופית של איראן כלפי ההתפתחויות בעולם הערבי נמתחה גם מצד בלוגר רפורמיסטי, שהתייחס לפסק הלכה, שהוציא לאחרונה דרשן

תפילות יום השישי בעיר קום, ובו הכריז על בתי המלוכה בערב הסעודית ובבחרין כ"כופרים". הבלוגר תהה, האם הריגתם של עשרות אזרחים סורים לאחר תפילות יום השישי אינה ראויה לפסק הלכה ולגינוי והאם משפחת אסד אינה צריכה להיחשב אף היא ככופרת.

בצל דיווחים על שיפור הקשרים בין איראן למצרים: העיתונות האיראנית מביעה הסתייגות מחידוש היחסים בשלב הנוכחי

שר החוץ האיראני, עלי-אכבר צאלחי, שב והצהיר השבוע, כי איראן מעוניינת בשיפור הקשרים עם מצרים. השר ציין, כי שיפור היחסים בין המדינות יתרום לחיזוק השלום, היציבות והביטחון באזור והביע תקווה, כי הקשרים בין שתי המדינות יחודשו בעתיד הקרוב על אף הלחצים המופעלים על מצרים שלא לחדשם. במקביל דווח, כי שתי המדינות חתמו על הסכם להרחבת התיירות, הסכם ראשון להגברת שיתוף הפעולה ביניהן מאז הפלת משטרו של מבארכ.

על רקע הדיווחים בנוגע לאפשרות חידוש הקשרים בין שתי המדינות הביעו בשבוע החולף מספר כלי תקשורת שמרנים באיראן הסתייגות מאפשרות זו בשלב הנוכחי.

היומון תהראן אמרוז טען, כי על ממשלת איראן להימנע מהצהרות מיותרות בנוגע לחידוש היחסים עם מצרים כל עוד לא התבהרו התנאים הנוכחיים במצרים. היומון הזהיר, כי צעדים נמהרים מצד איראן, שאינם לוקחים בחשבון את הנסיבות הפנימיות המשתנות בקהיר, עלולים לפגוע באינטרסים הלאומיים שלה ולפגוע ביחסים בין שתי המדינות בטווח הרחוק.

גם היומון ג'מהורי-י אסלאמי, שכבר העלה בשבועות האחרונים ספקות בנוגע לעומק השינוי במצרים בעקבות הפלת הנשיא מבארכ, הביע הסתייגות מהכוונה להרחיב את הקשרים עם מצרים בעת הנוכחית וטען, כי למעשה לא חל עד כה שינוי של ממש במצרים. היומון הזהיר, כי המשטר בקהיר עלול לנצל את חידוש הקשרים עם טהראן על מנת לשכנע את דעת הקהל הפנימית במצרים, שאיראן האסלאמית ניצבת לצידו, וכי הדבר עלול לעורר ספקות בקרב תומכי התנועה האסלאמית במצרים. עוד גרס ג'מהורי-י אסלאמי, כי ממשלת איראן צריכה להישמר שלא לפעול באופן שיציג אותה

כמי שמשפתת פעולה עם משטר, שטרם התנער מהסכמי קמפ-דיוויד. היומון המליץ למשרד החוץ להסתפק בשלב זה בהרחבת הלשכה לשמירת אינטרסים בקהיר על מנת לאפשר הבנה טובה יותר של התנאים במצרים וקביעת העיתוי הנכון להידוק הקשרים בין המדינות.

בתוך כך דיווח השבוע האתר IranPressNews, המזוהה עם ארגוני אופוזיציה איראנים גולים, כי גורמים במשמרות המהפכה שלחו לאחרונה מכתב למנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, ובו התנגדות לחידוש הקשרים עם מצרים בטרם הסכימה קהיר לביטול הסכמי השלום עם ישראל. מחברי המכתב גם המליצו לנצל את ההתפתחויות בעולם הערבי על מנת לחדש את מדיניות "ייצוא המהפכה". על-פי דיווח זה, שמהימנותו אינה ברורה, העבירה לשכת המנהיג תשובה למכתב זה בה נאמר, כי היתרונות הגלומים לאיראן מחידוש הקשרים עם מצרים עולים בהרבה על החסרונות וכי חידוש היחסים יאפשר לאיראן לבצר את השפעתה בעולם הערבי וביבשת אפריקה ולהרחיב את הברחת אמצעי הלחימה עבור הפלסטינים.

המרכז למחקרים של המג'לס, לעומת זאת, המליץ בשבוע שעבר בדוח שפרסם ועסק בהשלכות ההתפתחויות בעולם הערבי על איראן להרחיב את הקשרים עם מצרים על מנת לאפשר לאיראן לשפר את מעמדה האיזורי ואת יכולתה לאסוף מודיעין בנוגע להתפתחויות בזירה הפלסטינית.

על רקע פיטורי שר המודיעין: חילוקי דעות חריפים בין המנהיג העליון לנשיא

אתרי חדשות המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית ועם מבקרי הממשלה דיווחו בימים האחרונים על קרע עמוק בין המנהיג העליון, איתאללה עלי ח'אמנהאי, לבין הנשיא מחמוד אחמדינז'אד על רקע פרשת פיטורי שר המודיעין, חידר מצלחי (Heydar Moslehi) בשבוע שעבר. כזכור, נאלץ הנשיא לחזור בו מהחלטתו לפטר את השר בעקבות התנגדות מצד המנהיג.

האתר אלף (Alef), המזוהה עם אחמד תוכלי (Ahmad Tavakoli), יו"ר המרכז למחקרים של המג'לס ואחד מיריביו הפוליטיים הבולטים של הנשיא במחנה השמרני, דיווח בראשית השבוע, כי הנשיא סירב לציית לצו המנהיג בנוגע לפיטורי שר המודיעין, לא הזמין את מצלחי לשיבת

הממשלה השבועית ולא צירף אותו לנסיעתו למחוז כורדיסטאן בסוף השבוע שעבר (אלף, 23 אפריל).

מספר אתרי חדשות אף דיווחו בימים האחרונים, כי מאז שובו של הנשיא מביקורו בכורדיסטאן הוא נמנע מלשוב לעבודתו הסדירה בלשכתו במחאה על התערבות המנהיג בהחלטתו להעביר את שר המודיעין מתפקידו. על-פי דיווחים אלה לא קיים הנשיא כל פעילות רשמית, למעט פגישה עם משלחת מדינית מסין, ושיבת הממשלה השבועית, שהתקיימה ביום ראשון (24 אפריל) התנהלה בראשות סגנו הראשון, מחמד-רזא רחימי (Mohammad-Reza Rahimi). על רקע דיווחים אלה אף נפוצו שמועות בנוגע להתפטרותו של אחמדינז'אד מתפקידו (רוז אונליין, 25 אפריל).

ביום שני דיווח אמיר-חסיין ת'אבתי (Amir-Hossein Sabeti), עיתונאי איראני המזוהה עם גורמים אולטרה-שמרנים, כי הנשיא הציב שלושה תנאים להסכמתו להמשיך בתפקידו: מינוי מקורבו מעורר המחלוקת, רחים משאא'י, לסגנו הראשון, הדחת סעיד ג'ילילי (Sa'id Jalili) מתפקיד מזכיר "המועצה העליונה לביטחון לאומי" ופיטורי שר המודיעין. העיתונאי, שמהימנות הדיווח שמסר אינה ברורה, העריך, כי הנשיא ישוב בסופו של דבר ללשכתו וכי התנאים שהציב נועדו לשפר את מעמדו ביחס למנהיג העליון (www.digarban.com, 25 אפריל).

הבובה כועסת, קריקטורה של ניכ אהנג כות'ר (Nikahang Kowsar), מתוך רוז אונליין, 25 אפריל

על רקע ריבוי הדיווחים בתקשורת בנוגע לחילוקי הדעות המחריפים בצמרת האיראנית נאלץ המנהיג העליון בראשית השבוע להתייחס לראשונה לפרשת פיטורי שר המודיעין. בנאום,

שנשא במהלך ביקור במחוז פארס, טען ח'אמנהאי, כי הוא אינו נוהג להתערב בהחלטות הממשלה ובעבודתה אלא במקרים בהם קיימת התעלמות מהאינטרס הלאומי, כפי שהיה, לטענתו, בפרשת פיטורי השר. המנהיג הכריז, כי כל עוד הוא חי, הוא לא יאפשר לתנועת העם האיראני בכיוון הערכים לסטות מדרכה.

המנהיג גם מתח ביקורת על אופן סיקור פרשת פיטורי השר על-ידי אמצעי התקשורת וטען, כי סיקור זה החריף את המתחים הפנימיים בחברה ונוצל על-ידי אמצעי התקשורת הזרים על מנת לטעון, כי באיראן קיים "שלטון כפול" וכי הנשיא אינו מציית לדברי המנהיג (פארס, 23 אפריל). על רקע דברי המנהיג דיווח האתר דיגרבאן (www.digarban.com, 26 אפריל), כי מספר אתרי חדשות נאלצו בימים האחרונים להסיר בהנחיית לשכת המנהיג מספר ידיעות, שפרסמו קודם לכן בנוגע לחילוקי דעות בין המנהיג לנשיא. מאמצי השלטונות להרגיע את הרוחות ניכרו גם בדיווח, שנמסר מפי חבר המג'לס השמרני, סיד עלי מחמד בזרגוארי (Seyyed Ali-Mohammad Bozorgvari), לפיו קיימו המנהיג והנשיא ביום שני בערב פגישת עבודה ביניהם (עצר-י איראן, 26 אפריל).

מעמיק הקרע בין תומכי רחים משאאי לבכירים במחנה השמרני

בעקבות פרשת פיטוריו של שר המודיעין, חידר מצלחי, הגבירו בכירים במחנה השמרני את הביקורת כנגד ראש לשכתו לשעבר של הנשיא ומקורבו אספנדיאר רחים משאאי (Esfandiar Rahim Masha'i). כזכור, גורמים שמרנים טענו בשבוע שעבר, כי משאאי הוא שעמד מאחורי החלטת הנשיא לפטר את מצלחי וזאת בניגוד לעמדתו של המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי.

יו"ר מועצת המומחים, איתאללה מחמד-רזא מהדוי-כני (Ayatollah Mohammad-Reza Mahdavi-Kani), קרא בסוף השבוע שעבר לנשיא להרחיק עצמו מהשפעת אלה הסוטים מערכי המהפכה האסלאמית וגורמים לפילוג במחנה השמרני. בפגישה עם בכירים פוליטיים שמרנים אמר איש הדת הבכיר, שמונה לאחרונה לתפקיד יו"ר "מועצת המומחים", בהתייחסות לרחים משאאי ולתומכיו, כי אלה הטוענים, שיש להעדיף את המחשבה האיראנית על פני המחשבה האסלאמית סוטים מעקרונות המהפכה. בהתייחסות מרומזת לזרם הרעיוני אותו מייצג משאאי גם מתח מהדוי-כני ביקורת כנגד גורמים במחנה השמרני הטוענים, לדבריו, כי אנשי הדת איבדו את השפעתם בחברה (אפתאב ניוז, 22 אפריל).

גם איש הדת האולטרה-שמרני, איתאללה מחמד-תקי מצבאח-יזדי (Mohammad-Taqi Mesbah-Yazdi), שב ומתח השבוע ביקורת מרומזת על משאאי ותומכיו. בכנס, שעסק במדיניות התרבות באיראן, הזהיר איש הדת הבכיר, שנחשב בעבר למורהו הרוחני של הנשיא אחמדינז'אד, מפני השפעתם של זרמים רעיוניים הנוקטים גישה עוינת כלפי אנשי הדת. לדבריו, מאז המהפכה ניכרת בקרב חלק מהבכירים באיראן השפעתם של זרמים חילוניים וליברליים לצד זרמים המתנגדים לאנשי הדת. השפעה זו והעדר שיתוף פעולה בין חלק מהגופים הממשלתיים לבין אנשי הדת הביאו לכך, שאנשי הדת לא יוכלו למלא את תפקידם הראוי בעיצוב מדיניות התרבותית של הרפובליקה האסלאמית. מצבאח-יזדי ציין, כי השפעתן של תפישות חילוניות המתנגדות לאנשי הדת ניכרת כיום לא רק בקרב ראשי האופוזיציה הרפורמיסטית, כי אם גם בקרב אישים אחרים בחברה (רסא ניוז, 21 אפריל).

דבריו של מצבאח-יזדי נאמרו ימים ספורים לאחר שהזהיר בהתייחסות מרומזת נוספת למשאאי ולתומכיו מפני השפעתם הגוברת של "הבונים החופשיים" על הממשלה. השבוע קרא קאסם רואנבח'ש (Qassem Ravanbakhsh), מתלמידיו הבולטים של מצבאח-יזדי, לנשיא אחמדינז'אד לקחת ברצינות את אזהרותיו של איש הדת השמרני הבכיר ולמנוע משבר פוליטי נוסף באיראן. השפעתם הגוברת של הזרמים הסוטים בממשלה עלולה, לדבריו, להיות מסוכנת אף יותר מזו של הממשלה הרפורמיסטית [1997-2005] (ג'רס, 22 אפריל).

מזכ"ל אגודת המהנדסים האסלאמית וחבר המג'לס השמרני לשעבר, מחמד-רזא באהנר (Mohammad-Reza Bahonar), הזהיר, אף הוא, מפני ניסיונותיהם של "זרמים סוטים" במחנה השמרני לפגוע בו והצהיר, כי הזרם השמרני כבר החל לנקוט בצעדים הדרושים על מנת להיאבק נגדם. בראיון לסוכנות הידיעות מהר אמר באהנר, כי אנשי הדת וחברי המחנה השמרני מודעים היטב למזימותיהם של זרמים אלה המבקשים לפגוע באחדות המחנה וכי אם יהיה צורך הם יפעלו לחשוף אותן (מהר, 23 אפריל).

לביקורת כנגד פעילותם של משאאי ותומכיו הצטרף השבוע גם מפקד משמרות המהפכה, מחמד-עלי ג'עפרי (Mohammad-Ali Ja'fari). בראיון לסוכנות הידיעות פארס הזהיר ג'עפרי מפני התהוותו ופעילותו של "זרם סוטה" בקרב חלק ממקורבי הנשיא ואמר, כי בשונה מזרמים סוטים,

שפעלו באיראן מאז המהפכה האסלאמית, פועל הפעם זרם מסוכן זה באופן חשאי בקרב גורמים בכירים במחנה השמרני המקובלים ואהובים על-ידי הציבור (פארס, 23 אפריל).

הנשיא אחמדינו'אד ומקורבו, רחים משא'י

בתוך כך הצהיר השבוע חג'ת אל-אסלאם עבאס אמירי-פר (Hojjat-ol-Islam Abbas Amiri-Far), ראש המועצה התרבותית בלשכת הנשיא, כי אם יחליט משא'י להתמודד על משרת הנשיאות בבחירות הקרובות לנשיאות איראן [הצפויות בשנת 2013], אין ספק, כי הוא ייבחר לתפקיד. בראיון לסוכנות הידיעות "פארס", אמר אמירי-פר, כי לא ניתן להפריד בין אחמדינו'אד למשא'י וכי משא'י אינו פועל או מתבטא ללא תיאום עם הנשיא. מקורבו של משא'י מתח ביקורת חריפה כנגד אישים במחנה השמרני התוקפים את משא'י וטוענים, כי הוא מייצג זרם סוטה בחברה. אלה המתנגדים למשא'י עושים זאת, לדבריו, מחשש כי יהפוך בעתיד לנשיא. הוא הוסיף, כי הגורמים במחנה השמרני השואפים להרוס את משא'י, ובהם יו"ר המג'לס, עלי לאריג'אני, ועורך היומון כיהאן, חסין שריעתמדרי, לא היו מלכתחילה תומכיו של הנשיא אחמדינו'אד. בהתייחסו לביקורת שהשמיע איש הדת הבכיר, מצבאח-יזדי, כנגד משא'י אמר אמירי-פר, כי איש דת בכיר זה ראוי לכבוד, אך אין צורך להתייחס לכל הצהרה שלו בעניינים פוליטיים כנכונה.

אמירי-פר העריך, כי בבחירות הקרובות למג'לס, הצפויות בראשית 2012, יתמודדו תומכי הנשיא כנגד נציגי המחנה השמרני ויביסו אותם. בהתייחסו לאפשרות, כי "מועצת שומרי החוקה" תפסול את מועמדותו של משא'י לקראת הבחירות לנשיאות אמר אמירי-פר, כי משא'י לא עשה דבר המצדיק את פסילת מועמדותו. ראש המועצה התרבותית בלשכת הנשיא התייחס גם

להתנגדותו של המנהיג העליון להחלטת הנשיא לפטר את שר המודיעין ואמר, כי ראוי לבחון האם מדובר בהנחיה לביצוע או רק בהמלצה שהעביר המנהיג. לדבריו, אין לראות בכל הבעת עמדה מצד המנהיג צו מחייב לביצוע (פארס, 22 אפריל).

ביקורת גוברת לנוכח המשך התעלמות אמצעי התקשורת הממלכתיים מהמהומות בסוריה

על אף ההסלמה במשבר הפוליטי בסוריה המשיכו רוב אמצעי התקשורת המזוהים עם המחנה השמרני באיראן, ובראשם אמצעי התקשורת הממלכתיים, להתעלם גם השבוע כמעט לחלוטין מהמהומות המחריפות במדינה.

המהומות בסוריה זכו לסיקור בעיקר באתרי חדשות ובבלוגים המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית. גם אמצעי תקשורת המזוהים עם מבקרי הממשלה במחנה השמרני הרחיבו, עם זאת, בימים האחרונים את התייחסותם למהומות, במיוחד בעקבות אירועי יום שישי האחרון בהם נהרגו כמה עשרות מפגינים ברחבי סוריה.

האתר "עצר-י איראן" (Asr-e Iran), המזוהה עם הזרם השמרני הפרגמטי דיווח בראשית השבוע בהרחבה על המהומות ואף הביא צילומים שפורסמו על-ידי מתנגדי המשטר הסורי. האתר גם הצביע על סתירות בין דיווחי המשטר הסורי בנוגע למהומות ולמספר ההרוגים בהן לבין הדיווחים שנמסרו על-ידי האופוזיציה הסורית (עצר-י איראן, 23 אפריל). יוזכר, כי לאחרונה מתח האתר ביקורת חריפה על אמצעי התקשורת הממלכתיים באיראן בשל התעלמותם הכמעט מוחלטת מהמהומות בסוריה.

גם אתרי החדשות המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית דיווחו בהרחבה על ההפגנות האלימות ברחבי סוריה. האתר כלמה (Kaleme), המזוהה עם תומכי מנהיג האופוזיציה הרפורמיסטית, מיר-חסיין מוסוי, הישווה את האופן שבו סיקרה הטלוויזיה הסורית את המהומות לאופן שבו סיקרו כלי התקשורת האיראנים את המהומות באיראן בשנה שעברה. האתר מתח ביקורת חריפה על סוכנות הידיעות הממשלתית אירנא, שדיווחה על יום שישי רגוע, שעבר לכאורה על סוריה, בשעה שאפילו אמצעי התקשורת הממלכתיים בסוריה הודו, שמספר אזרחים נהרגו במהלך המהומות (כלמה, 24 אפריל).

גם סגן שר החוץ לשעבר, סיד מחמד צדר (Seyyed Mohammad Sadr), מתח במאמר, שפרסם באתר "דיפלומטיה איראנית", ביקורת על אופן סיקור המהומות בסוריה על-ידי אמצעי התקשורת הממלכתיים. הטלויזיה הסורית עצמה דיווחה על המהומות בסוריה, גם אם באיחור מסוים, נכתב במאמר. לעומתה נהגה רשות השידור האיראנית כ"קדושה יותר מהאפיפיור". התעלמות מאירועים חשובים בעולם משקפת, לדברי צדר, חוסר הבנה בנוגע למהות התקשורת, שאחריותה החשובה ביותר היא להעביר לציבור דיווחים באופן אובייקטיבי. כאשר היא אינה עושה זאת, היא הופכת למעשה לסוג של תעמולה. איראן אינה יכולה להאשים את ארצות-הברית באימוץ סטנדרטים כפולים ביחסה למדינות העולם בשעה שהיא עצמה נוהגת באופן דומה בהתייחסותה למהומות בעולם הערבי. צדר קרא לממשלת איראן לשנות את מדיניותה ובמקום לצנזר את ההפגנות בסוריה להמליץ לממשל בדמשק להיענות בחיוב לדרישות האזרחים, לשמור על זכויותיהם, להבטיח את חירויותיהם ולהמשיך במימוש הרפורמות הפוליטיות (דיפלומאסי-י איראני, 24 אפריל).

ביקורת על אמצעי התקשורת האיראנית נמתחה גם ביומון רוזגאר (Rozeegar). במאמר מערכת שכותרתו: "אנחנו וסוריה" נכתב, כי היותה של סוריה ידידה של איראן אינה מצדיקה התעלמות מוחלטת מהאירועים המתרחשים בה. בעולם מתרחשים אירועים רבים, שאינם עולים בקנה אחד עם רצונותיה של איראן, ואין זה נכון להתעלם מהם. ראוי, אומנם, שאיראן תמתין ותבחן כיצד מתפתחים האירועים בסוריה בטרם תגבש עמדה כלפי ההתפתחויות, אך לא ניתן להתעלם מאירועים אלה ולהתעדכן עליהם רק באמצעות סוכנויות הידיעות הזרות. סוריה היא ידידתה של איראן וניצבת בחזית המאבק נגד הציונות, אך זה אין אומר שאיראן צריכה להסכים עם כל מה שמתרחש במדינה זו או להתעלם מחדשות שאינן לרוחה (רוזגאר, 24 אפריל).

אחד הבלוגרים המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית מתח ביקורת על מדיניות המשטר כלפי המשבר הפוליטי בסוריה והאשים את שלטונות איראן בגישה דו-פרצופית בגישה כלפי דיכוי מוסלמים ברחבי העולם. הבלוגר התייחס לפסק הלכה, שהוציא לאחורונה דרשן תפילות יום השישי בעיר קום (Qom), איתאללה עבדאללה ג'ואדי-אמלי (Ayatollah Abdollah Javadi-Amoli) בו הכריז איש הדת הבכיר על בתי המלוכה בערב הסעודית ובבחרין כ"כופרים" בשל מעורבותם בהרג אזרחים בבחרין. הבלוגר תהה, האם הריגתם של עשרות אזרחים סורים לאחר תפילות יום השישי על-ידי בשאר אל-אסד, בן-בריתה של איראן, אינה ראויה לפסק הלכה ולגינוי, האם

משפחת אסד אינה צריכה להיחשב ככופרת והאם המוסלמים בעולם אינם צריכים להגיב למעשיהם של שליטי סוריה (<http://green13.persianblog.ir>, 23 אפריל).

בצל דיווחים על שיפור הקשרים בין איראן למצרים: העיתונות האיראנית מביעה הסתייגות מחידוש היחסים בשלב הנוכחי

שר החוץ האיראני, עלי-אכבר צאלחי (Ali-Akbar Salehi), שב והצהיר השבוע, כי איראן מעוניינת בשיפור הקשרים עם מצרים. בפגישה עם דיפלומטים איראנים בטהראן אמר השר, כי שיפור היחסים בין המדינות יתרום לחיזוק השלום, היציבות והביטחון באזור. הוא הביע תקווה, כי הקשרים בין שתי המדינות יחודשו בעתיד הקרוב על אף הלחצים המופעלים על מצרים שלא לחדשם (פארס, 23 אפריל). בשבוע שעבר מסר צאלחי, כי שתי המדינות מקיימות ביניהן מגעים להעלאת דרג הקשרים ביניהן, והביע תקווה, כי תהליך זה, שעשוי לקחת זמן מה, יושלם בהקדם האפשרי. צאלחי גם הזמין את שר החוץ המצרי, נביל אל-ערבי, לבקר בטהראן.

שר החוץ צאלחי, מקור התמונה: www.irdiplomacy.ir

במקביל הודיע יו"ר מועצת המסחר איראן-מצרים, כי לראשונה מאז הפלת משטרו של חסני מבארכ חתמו שתי המדינות על הסכם להגברת שיתוף הפעולה ביניהם בתחום התיירות. מחי אל-דין אל-ע'נדור (Muhyaddin al-Ghandour) מסר, כי בהתאם להסכם, שנחתם בשבוע שעבר בטהראן בין חברות תיירות ממצרים ומאיראן, יוכלו 10,000 איראנים לבקר במצרים מדי חודש ו-60,000 מצרים יוכלו לבקר באיראן. הסכם זה ימומש, לדבריו, לאחר ששתי המדינות יסכמו ביניהן על העלאת דרג היחסים ביניהן (פארס, 21 אפריל).

על רקע הדיווחים בנוגע לאפשרות חידוש הקשרים בין שתי המדינות הביעו בשבוע החולף מספר כלי תקשורת שמרנים באיראן הסתייגות מאפשרות זו בשלב הנוכחי.

היומון "תהראן אמרוז" (Tehran Emrouz), המזוהה עם ראש עיריית טהראן, טען במאמר מערכת שפרסם, כי הצהרות מיותרות מצד בכירים איראנים בנוגע לכוונה לחדש את הקשרים עם מצרים עלולות לפגוע באינטרסים הלאומיים של איראן. יחסים דיפלומטיים בין מדינות אינן דומות ליחסים בין-אישיים, נכתב במאמר, וממשלה אינה יכולה לנהוג כאדם המפגין ידידות ונימוס כלפי עמיתו תוך התעלמות מסוגיות מהותיות. ממשלה חייבת להתחשב באינטרסים הלאומיים ובחילוקי הדעות בין הצדדים.

גם אם קיימת הסכמה, שיש להרחיב את הקשרים עם מצרים, על איראן לקחת בחשבון את ההתפתחויות הפוליטיות הפנימיות במצרים בעת הנוכחית. יש לזכור, שמצרים היא זו שהגבילה ביקורים של אזרחים איראנים במצרים לנוכח התנגדות שירותי הביטחון והמודיעין שלה. מצרים נמצאת בשלב מעבר ובכל יום מתרחשות התפתחויות חדשות, שקשה לחזות. בתנאים אלה על איראן לקחת בחשבון, שצעדים מסוימים הנובעים מהיכרות בלתי מספקת עם הנסיבות הפנימיות במצרים עלולים לפגוע ביחסים בין שתי המדינות בטווח הרחוק. היומון הזהיר מפני ניסיונות מצד גורמים אופורטוניסטים לנצל את שלב המעבר בו נתונה מצרים על מנת לשפר את הקשרים בין המדינות מתוך כוונה לנצלם לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם (תהראן אמרוז, 21 אפריל).

גם היומון ג'מהורי-י אסלאמי (Jomhuri-ye Eslami), שכבר העלה בשבועות האחרונים ספקות בנוגע לעומק השינוי במצרים בעקבות הפלת הנשיא מבארכ, הביע הסתייגות מהכוונה להרחיב את הקשרים עם מצרים בעת הנוכחית.

במאמר מערכת, שפרסם היומון בראשית השבוע, נכתב, כי בניגוד לבכירים איראנים, שהצהירו על נכונות איראן לחדש את הקשרים עם מצרים, שבו בכירים מצריים והעלו את דרישת מצרים לשנות את שם הרחוב בטהראן הקרוי על-שם המתנקש בחיי הנשיא סאדאת, ח'אלד אסלאמבולי. דרישה זו מוכיחה, לטענת היומון, כי על אף ההתקוממות העממית במצרים, טרם הוסרו שרידי משטרו של הנשיא מבארכ וכי למעשה לא חל שינוי של ממש במישור המעשי.

היומון שיבח את ההתקוממות העממית במצרים אך טען, כי משחקם הפוליטי של מבארכ ותומכיו, שנועד למנוע את מימוש דרישותיהם של מחוללי ההתקוממות, עודנו נמשך וכי פירות

ההתקוממות טרם מומשו. לא חלה כל התפתחות המחייבת שינוי במדיניות איראן כלפי מצרים. ברור שהגברת שיתוף הפעולה עם כל מדינה אסלאמית, ובמיוחד עם מצרים, היא בעלת חשיבות רבה. על איראן להקפיד, עם זאת, על אופן השגת מטרה זו.

היומון הזהיר, כי המשטר בקהיר עלול לנצל את חידוש הקשרים עם טהראן על מנת לשכנע את דעת הקהל המצרית, שאיראן האסלאמית ניצבת לצידו, וכי הדבר עלול לעורר ספקות בקרב תומכי התנועה האסלאמית במצרים. היומון הזכיר, כי מצרים לא התנערה מהסכמי קמפ-דיוויד ואף הצהירה על מחויבותה להסכמים אלה. על איראן להיזהר, לפיכך, שלא לפעול באופן שיציג אותה כמי שמשפתת פעולה עם "משטר קמפ-דיוויד" ופוגעת בכך בשאיפות, שניצבו בבסיס ההתקוממויות במצרים ובעולם הערבי. ג'מהורי-אסלאמי המליץ למשרד החוץ האיראני להסתפק בשלב זה בהרחבת הלשכה לשמירת אינטרסים של איראן בקהיר על מנת לאפשר הבנה טובה יותר של התנאים במצרים וקבלת החלטה נכונה בנוגע לעיתוי המתאים להידוק הקשרים בין המדינות (ג'מהורי-אסלאמי, 23 אפריל).

גם באתר "דיפלומטיה איראנית" הובעה הסתייגות מהתנהלותם הפיזיה של בכירי משרד החוץ ביחס לחידוש הקשרים עם מצרים. במאמר פרי עטו של סיד עלי מוסוי ח'לח'אלי (Seyyed Ali Mousavi Khalkhali) נטען, כי מדיניותה של מצרים עודנה מושפעת במידה רבה מלחץ אמריקאי, כי התנאים הפוליטיים בה טרם התייצבו וכי עדיין לא ברור מה תהיה השפעת השינויים הפוליטיים על מדיניות החוץ שלה. מחבר המאמר גרס, כי הידוק הקשרים בין שתי המדינות עשוי לתרום משמעותית לאינטרסים הלאומיים של איראן, אך הוסיף, כי אין מה למהר בנרמול היחסים בין המדינות. פיזיות יתר עלולה להביא לתוצאה הפוכה, כיוון שיש בה כדי לעורר ספקות והסתייגויות בקרב המצרים, שימנעו מהם להיענות בחיוב ליוזמות האיראניות, כפי שהדבר ארע בעבר (www.irdiplomacy.ir, 23 אפריל).

בתוך כך דיווח השבוע האתר IranPressNews, המזוהה עם ארגוני אופוזיציה איראנים גולים, כי גורמים במשמרות המהפכה שלחו לאחרונה מכתב למנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, ובו דרישה לבלום את מאמצי משרד החוץ לחדש את הקשרים הדיפלומטיים עם מצרים. מחברי המכתב טענו, כי על איראן לנצל את ההתפתחויות בעולם הערבי על מנת לחדש את מדיניות "ייצוא המהפכה". במכתב נאמר, כי הסכמה איראנית לחידוש הקשרים עם מצרים בטרם הסכימה

קהיר לבטל את הסכמי השלום עם ישראל תיחשב לכניעה מצד איראן וכי הדבר עלול להוות תקדים מסוכן ביחס לקשריה של איראן עם יתר המדינות הערביות והאסלאמיות. כמו כן הביעו מחברי המכתב התנגדות נחרצת להסרת שמו של ח'אלד אסלאמבולי מהרחוב הקרוי על-שמו בטהראן.

על-פי דיווח זה, שמהימנותו אינה ברורה, העבירה לשכת המנהיג תשובה למכתב זה בה נאמר, כי היתרונות הגלומים לאיראן מחידוש הקשרים עם מצרים עולים בהרבה על חסרונותיו וכי חידוש היחסים יאפשר לאיראן לבצר את השפעתה בעולם הערבי וביבשת אפריקה ולהרחיב את הברחת אמצעי הלחימה עבור הפלסטינים (www.iranpressnews.com, 23 אפריל).

המרכז למחקרים של המג'לס, לעומת זאת, המליץ בדוח שפרסם בשבוע שעבר ועסק בהשלכות ההתפתחויות בעולם הערבי על איראן, להרחיב את הקשרים עם מצרים על מנת לאפשר לאיראן לשפר את מעמדה האזורי ואת יכולתה לאסוף מודיעין בנוגע להתפתחויות בזירה הפלסטינית.¹

1 לדוח המלא בפרסית, ראה: <http://www.majlis.ir/mhtml/modules.php?name=News&file=article&sid=3700>

תמונות השבוע: באיחור של למעלה מחודש: המג'לס אישר את תקציב השנה האיראנית החדשה (1390, 2010-2011)

